

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลซึ่งใช้กันโดยทั่วไปในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเราเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งจำเป็นต้องอาศัยภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ด้านวิทยาการใหม่ ๆ หรือแม้แต่ในชีวิตประจำวันก็จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งของเครื่องใช้ตลอดจนในวงการบันเทิงต่าง ๆ เช่น เพลง ภาพยนตร์ เป็นต้น ประเทศไทยเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษาของชาติตลอดมา

แม้ว่าปัจจุบันหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 จะได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเสรีของวิชาภาษาต่างประเทศในกลุ่มวิชาภาษา ซึ่งมีภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนเลือกเรียน 4 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและอาหรับเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจก็ตาม แต่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่จะเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีนักเรียนสนใจมาก (กรมวิชาการ, 2525, หน้า 16) และรายงานจากการสัมมนาระดับชาติเรื่องหลักสูตรภาษาอังกฤษ พบว่า ถึงแม้ว่าวิชาภาษาอังกฤษจะเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกก็ไม่เป็นปัญหา เพราะถึงจะเป็นวิชาเลือกนักเรียนเกือบทั้งหมดก็เลือกเรียนอยู่แล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530, หน้า 36)

ด้วยเหตุที่วิชาภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างมากเช่นนี้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจึงมีความสำคัญยิ่ง ครูผู้สอนจะต้องทราบและเข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ดีขึ้น และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ผลประโยชน์ทางการเรียน ตลอดจนมีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของหลักสูตร ได้มากที่สุด

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้กำหนดจุดประสงค์ของวิชา ภาษาต่างประเทศไว้ว่า

1. เพื่อพัฒนาความสามารถ ความถนัดในวิชาภาษาต่างประเทศตามความสนใจผู้เรียน
2. เพื่อให้มีทักษะเบื้องต้นด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนในภาษาที่เลือกเรียนสำหรับใช้ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และเป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาในระดับที่สูงขึ้นรวมทั้งให้รู้วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับภาษา
3. เพื่อให้เห็นคุณค่าของภาษาที่เลือกเรียนและมีนิสัยรักการอ่าน

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2533, หน้า 14)

เราจะเห็นว่าจุดประสงค์ของวิชาภาษาต่างประเทศนั้นได้มุ่งเน้นที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยเป็นสำคัญ ดังนั้นครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงควรพยายามที่จะให้นักเรียนมีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง ทั้งนี้โดยพยายามปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตร จะต้องเฝ้าหาความรู้และนำมาเป็นแนวปฏิบัติ เพราะความรู้ในเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษกับความรู้ในเรื่องวิธีการสอนภาษาเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไปเสมอ หากครูผู้สอนต้องการที่จะให้นักเรียนได้รับการสอนที่ดีมีคุณภาพ ครูจะต้องเป็นผู้ที่ทันสมัย ติดตามวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า ครูผู้สอนจะต้องคิดว่าจะมีวิธีการใดที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีคุณลักษณะตามที่จุดมุ่งหมายกำหนดไว้ ครูผู้สอนจะต้องพยายามหาวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ แล้วตัดสินใจเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านต่าง ๆ วิธีการสอนนั้นมีหลายแบบจะใช้วิธีการสอนแบบใด เมื่อไร ในสถานการณ์ใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ (อานาจ จันทรไพบี, 2532, หน้า 81)

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนไทยมีการเรียนรู้ได้ดี ยิ่งขึ้นนั้นได้มีผู้พยายามคิดค้นปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่อยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษก็ยังคงมีปัญหา ดังคำกล่าวที่ว่า

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้วางหลักสูตรให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ผลที่ได้รับคือ ภายหลังที่ได้เรียนภาษาอังกฤษมาระยะเวลาหนึ่ง นักเรียนส่วนมากฟังภาษาอังกฤษเกือบจะ听不懂 เรื่องพูดภาษาอังกฤษได้น้อย หรือพูดไม่ได้เลย ความสามารถในการอ่านและเข้าใจเนื้อเรื่องที่ตนเองอ่านโดยฉับพลันที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ รู้คำศัพท์น้อย ไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องพอควรแก่ระดับชั้น ปัญหาสำคัญในส่วนของผู้ครูก็คือ จำนวนครูมีไม่เพียงพอกับความต้องการ และปัญหาในส่วนของผู้เรียนคือ

1. นักเรียนขาดความกระตือรือร้นและขาดแรงจูงใจในการเรียน
2. นักเรียนขาดการฝึกฝนตนเอง
3. พื้นฐานทางภาษาอังกฤษของนักเรียนไม่ดี
4. นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ

(ทิพวัลย์ มาแสง, 2532, หน้า 3-5)

การเรียนภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ ความสนใจและความพร้อมของผู้เรียนเนื่องจากเป็นภาษาที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาก่อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะด้านต่าง ๆ มีการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ การสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การสร้างบทเรียนให้สามารถสร้างความสนใจ สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนในการที่จะพัฒนาการเรียนของตนเองให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (เสริมศรี ไชยศรี, 2528, หน้า 158)

เป็นที่ยอมรับกันว่าการที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายทางภาษา (Communicative Competence) ได้ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้และความสามารถทางไวยากรณ์ด้วยเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะความสามารถด้านไวยากรณ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสามารถในการสื่อความหมายทางภาษาและเป็นความรู้แฝงที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถทางภาษาในด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย ความสามารถในการสื่อความหมายทางภาษานั้น ประกอบด้วยความสามารถในด้านต่าง ๆ 4 ด้านคือ

1. ความสามารถด้านไวยากรณ์ (Grammatical Competence)
 2. ความสามารถในการใช้ภาษาทางสังคม (Sociolinguistic Competence)
 3. ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของเนื้อความ (Discourse Competence)
 4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence)
- (Cenale and Swain, 1981, อ้างใน กาญจนา พรอบพาล, 2528, หน้า 5)

ความสามารถด้านไวยากรณ์เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน เพื่อให้เข้าใจในหลักภาษา อันจะทำให้สามารถประยุกต์ใช้ภาษาในการสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ได้มุ่งให้ความสนใจด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น (อิสรา สารงาม, 2529, หน้า 5) การออกแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้ยึดเอาความแตกต่างระหว่างบุคคลมาเป็นหลักในการพัฒนา ซึ่งได้แก่ชุดการเรียนรายบุคคล (Individualized Packages) บทเรียนโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Lessons) และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction) ซึ่งชุดการเรียนเหล่านี้จะมีประโยชน์และมีคุณค่ามากสำหรับนักเรียนที่เรียนช้าและนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือนักเรียนที่มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่ำและไม่มีความมั่นใจในตนเอง (พรรณี ชูชัย อ้างใน ชีรพงษ์ อินทร์พันธุ์, 2534, หน้า 2)

การสอนด้วยบทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) เป็นลักษณะหนึ่งของการนำเอาวิธีการจัดการเรียนการสอนมา เพื่อช่วยเพิ่มคุณภาพการเรียนเนื้อหาใด ๆ ของนักเรียนที่สอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันซึ่งหันมาใช้วิธีการสอนรายบุคคลหรือการสอน

ตามเอกัตภาพ (Individualized Instruction) มากกว่าการสอนเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพราะบทเรียนโปรแกรมที่ผลิตขึ้นเป็นสื่อเอกสาร เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีราคาถูก ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมจะมีคะแนนสูง สำหรับโรงเรียนแล้ว บทเรียนโปรแกรมมีคุณค่ามากกว่าหนังสือตำรา ทั้งนี้เพราะบทเรียนโปรแกรมบางเล่มสามารถจัดเตรียมให้ใช้เรียนได้ทั้งกระบวนวิชา โดยที่ผู้เรียนบางคนอาจจะเรียนจบภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง บางคนอาจใช้เวลาหลายสัปดาห์ แต่ในที่สุดผู้เรียนทุกคนก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ขั้นสุดท้ายของการเรียนได้เหมือนกัน ซึ่งสิ่งนี้จะช่วยยืนยันได้ว่าบทเรียนโปรแกรมเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทำให้เชื่อมั่นได้ว่า การเรียนการสอนจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้

เนื่องจากบทเรียนโปรแกรมได้อาศัยหลักการพื้นฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาพฤติกรรมอันได้แก่ ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) และทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditional Theory) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้บทเรียนโปรแกรมมีคุณสมบัติพิเศษที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรายบุคคลได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2530, หน้า 45-47) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง (Active Participation) มีการเสนอเนื้อหา และคำถามให้ผู้เรียนตอบอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนต้องอ่านและตอบคำถามด้วยตนเอง จึงจะเกิดการเรียนรู้
2. ทราบผลสะท้อนกลับได้โดยทันที (Immediate Feedback) เพราะมีการเฉลยคำตอบให้ทราบภายหลังการตอบคำถามอันเป็นการเสริมแรงให้แก่ผู้เรียน
3. ได้รับประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จและความพอใจ (Success Experience) เนื้อหาของบทเรียนจะถูกแบ่งเป็นขั้นตอนเล็ก ๆ โดยมีการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่ผู้เรียนพึงจะได้รับ คำถามที่ใช้ในการถามก็ง่ายแก่การตอบของผู้เรียน อันจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ง่ายและเกิดความพึงพอใจ
4. ผู้เรียนแต่ละคนจะก้าวหน้าไปตามความสามารถ (Individual Rate หรือ Gradual Approximation) ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนไปตามความสามารถของตน ใครที่เรียนเก่งก็เรียนได้เร็ว ใครอ่อนก็เรียนได้ช้า

นอกจากนี้ยังได้เน้นจุดหมายของการใช้บทเรียนโปรแกรมไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนอ่อนให้สูงขึ้น โดยการให้นักเรียนนำไปศึกษาเองเป็นส่วนตัว
3. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น นอกเหนือจากที่ครูสอน
4. ใช้บทเรียนโปรแกรมเป็นสื่อการสอนในห้องเรียน

ดังนั้นบทเรียนโปรแกรมจึงเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่า ซึ่งนอกเหนือจากที่ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาด้วยตนเองได้แล้ว ก็ยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้อีกประการหนึ่งด้วย

จากปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และจากหลักการตลอดจนจุดหมายของบทเรียนโปรแกรمدังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาตระหนักถึงคุณค่าและมองเห็นประโยชน์ของการนำเอาบทเรียนโปรแกรมไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีระบบไม่เปลี่ยนแปลงคงอยู่เป็นหลักในการสอนตลอดไปและสามารถใช้กับผู้เรียนได้เป็นจำนวนมาก ดังที่เสริมศรี ไชยศรี (2528, หน้า 159) ได้กล่าวว่า "ผู้ปฏิบัติทางการศึกษาหลายคนพบว่า หลักการของสกินเนอร์ใช้ได้ดีในการสอนหลายสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การสอนเด็กที่มีปัญหาทางวินัยหรือการสอนเนื้อหาที่ค่อนข้างเป็นระบบและสามารถบอกจุดประสงค์ขั้นสุดท้ายได้" ผู้ศึกษาเห็นว่าไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเรื่อง Present Simple Tense เป็นไวยากรณ์พื้นฐานในการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างกว้างขวาง และจำเป็นในการที่จะนำไปใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่อยู่ในระหว่างการศึกษาคู่มือสร้างไวยากรณ์เกี่ยวกับ Present Simple Tense นี้อยู่ ดังนั้นจึงได้คิดสร้างบทเรียนโปรแกรมเกี่ยวกับไวยากรณ์ในเรื่องนี้และนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาผลของการใช้บทเรียนโปรแกรมในเรื่องที่สร้างขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนโปรแกรมเรื่อง Present Simple Tense สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้บทเรียนโปรแกรมเรื่อง Present Simple Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมทางการเรียน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำลังเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษหลัก 3 (อ 013) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
2. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองคือ ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเรื่อง Present Simple Tense จากหนังสือแบบเรียน Junior Active Context Book 2 ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ตอน (เรื่องย่อย) คือ
 - ตอนที่ 1 เรื่อง รูปแบบประโยคบอกเล่าใน Present Simple Tense
 - ตอนที่ 2 เรื่อง รูปแบบประโยคปฏิเสธใน Present Simple Tense
 - ตอนที่ 3 เรื่อง รูปแบบประโยคคำถามใน Present Simple Tense
 - ตอนที่ 4 เรื่อง Adverbs of frequency ใน Present Simple Tense

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทเรียนโปรแกรม หมายถึง บทเรียนที่เขียนขึ้นสำหรับให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล เป็นบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเรื่อง Present Simple Tense และเป็นบทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง (Linear Program)

บทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง หมายถึง บทเรียนโปรแกรมที่จัดลำดับประสบการณ์ไว้เป็น
 ชั้น ๆ แต่ละชั้นเรียกว่ากรอบ (Frame) ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ชั้น ๆ เรียงลำดับต่อเนื่องกันไป
 จากง่ายไปหายาก และตอนท้ายของแต่ละกรอบส่วนใหญ่จะมีคำถามให้นักเรียนตอบโดยวิธีต่าง ๆ
 พร้อมทั้งมีคำเฉลยให้ผู้เรียนได้ตรวจคำตอบ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจะเรียนได้
 เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนเอง ซึ่งเมื่อเรียนจบก็จะได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่
 กำหนดไว้

ผลการใช้บทเรียนโปรแกรม หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียน
 บทเรียนโปรแกรมเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน

พฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน หมายถึง ความสนใจของผู้เรียนในระหว่างที่เรียน
 บทเรียนโปรแกรมเรื่อง Present Simple Tense

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้บทเรียนโปรแกรมที่มีคุณภาพเรื่อง Present Simple Tense สำหรับครูเพื่อนำ
 ไปใช้ประกอบกับวิธีการสอนอื่น ๆ
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพการสอน
 ให้ดีขึ้น
3. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถสร้างและออกแบบบทเรียนโปรแกรมได้